

Znakowanie żywności. Pochodzenie składnika podstawowego

Podawanie informacji o pochodzeniu składnika podstawowego w kontekście wymagań rozporządzenia (UE) nr 2018/775

Zgodnie z art. 26 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 wskazanie kraju lub miejsca pochodzenia produktu jest obowiązkowe w przypadku, gdy zaniechanie ich wskazania mogłoby wprowadzać w błąd konsumenta co do rzeczywistego kraju lub miejsca pochodzenia środka spożywczego, w szczególności gdyby informacje towarzyszące środkowi spożywczemu lub etykieta jako całość mogłyby sugerować, że dany środek spożywczy pochodzi z innego kraju lub miejsca.

Jeżeli podany jest kraj lub miejsce pochodzenia danego środka spożywczego i gdy nie jest on taki sam jak kraj lub miejsce pochodzenia jego podstawowego składnika, to w myśl art. 26 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011:

- a) podaje się również kraj lub miejsce pochodzenia tego podstawowego składnika; lub
- b) wskazuje się, że kraj lub miejsce pochodzenia tego podstawowego składnika jest inne niż kraj lub miejsce pochodzenia środka spożywczego.

Zasady dotyczące stosowania art. 26 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 określa rozporządzenie wykonawcze (UE) 2018/775.

Pochodzenie produktu a pochodzenie składnika podstawowego

- I. Podstawą przy analizie etykiety w zakresie sugerowanego w oznakowaniu pochodzenia jest ocena pod kątem spełnienia wymagań rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 w zakresie:
 - a) **nazewnictwa** (w szczególności art. 17 dotyczący zasad nazewnictwa środków spożywczych oraz wymagań określonych w przepisach dotyczących danych szczegółowych o środku spożywczym oraz art. 7 dotyczący przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, które nie mogą wprowadzać konsumenta w błąd) oraz
 - b) **pochodzenia** (art. 26 dotyczący wskazywania w oznakowaniu środków spożywczych kraju lub miejsca pochodzenia).

Niezbędne jest więc ustalenie na ile nazwa artykułu wskazuje pochodzenie oraz czy w przypadku konkretnego produktu należy podać kraj lub miejsce pochodzenia.

W przypadku podania kraju lub miejsca pochodzenia środka spożywczego należy ustalić, czy jest on taki sam jak kraj lub miejsce pochodzenia jego podstawowego składnika.

Pochodzenie produktu mogą również sugerować inne elementy oznakowania – nie tylko jego nazwa.

II. Kolejny krok to ocena spełnienia wymagań rozporządzenia (UE) nr 2018/775, **pod warunkiem**, że podana została informacja o miejscu/kraju pochodzenia gotowego środka spożywczego.

Przewodnik Komisji Europejskiej

W celu lepszego zrozumienia przepisów w zakresie wskazywania pochodzenia składnika podstawowego został opracowany przez Komisję Europejską przewodnik: [Zawiadomienie Komisji w sprawie stosowania przepisów art. 26 ust. 3 rozporządzenia \(UE\) nr 1169/2011 \(2020/C 32/01\)](#).

Mając na uwadze wytyczne KE można wnioskować, że:

1. Dane o pochodzeniu podstawowych składników nie muszą być prezentowane, jeśli:
 - nazwy produktów nie odnoszą się bezpośrednio do kraju pochodzenia, ale do użytych składników, procesów technologicznych i uzyskanych w ten sposób określonych cech organoleptycznych. Nazwy te zawierają określenia, np. „w stylu włoskim”, „produkt X po węgiersku”, itp.;
 - nazwy środków spożywczych są nazwami zwyczajowymi upowszechnionymi i stosowanymi od wielu lat; nazwy te są stosowane niezależnie od miejsca produkcji na terenie całego kraju, np. „kiełbasa krakowska”, itp.;
 - nazwy produktów są nazwami botanicznymi, np. „kapusta pekińska”, „borówka amerykańska”;
 - nazwy pochodzą od miejsca lokalizacji zakładu produkcyjnego; informacje mają zastosowanie zarówno do nazwy produktu jak i logo zakładu. Lokalizacja zakładu dotyczy miejscowości a nie regionu np. „mazowiecki” lub „śląski”. Gdy produkt wytwarzany jest w filii zakładu zlokalizowanej w innym miejscu w kraju, pozostawienie nazwy pochodzącej od miejsca lokalizacji zakładu „macierzystego” dopuszczalne byłoby w sytuacji, gdy o właściwościach produktu decyduje technologia produkcji;

- nazwy środków spożywczych zawierają określenia: „wiejski”, „sielski”, „kaszelański”, „dworski”, „sułtański”, „morski”, „kozacki”, „tatarski”, „benedyktyński”, „staropolski”, „żydowski”, jako że nie wskazują na określone pochodzenie produktu;
 - produkty oznakowane są informacją „Produkt polski”. Dla tych produktów można przyjąć założenie, że ich składnikami podstawowymi są składniki krajowe, biorąc pod uwagę ujęte w definicji terminu „podstawowego składnika” kryterium ilościowe.
2. Oznakowanie odnoszące się do pochodzenia niektórych grup żywności należy rozpatrywać w powiązaniu ze szczegółowymi przepisami unijnymi określonymi dla tych grup. Dotyczy to:
- napojów spirytusowych, win (gronowych) oraz aromatyzowanych produktów sektora wina (win aromatyzowanych);
 - produktów zawierających określenie „górski”;
 - produktów z nazwami zastrzeżonymi na podstawie przepisów o prawie własności przemysłowej.
- W tym miejscu należy podkreślić, że dla takich produktów jak np. miód, świeże owoce i warzywa, ziemniaki, mięso, ryby, oliwa z oliwek, istnieją odrębne przepisy regulujące podawanie informacji o pochodzeniu.
3. Stosowane przez producentów nazwy serii produktów spożywczych typu „włoskie smaki”/„kuchnia francuska”, nie muszą zawierać informacji o pochodzeniu podstawowych składników pod warunkiem, że ich oznakowanie jest jednoznaczne i nie sugeruje, że produkty te zostały wytworzone w kraju/na obszarze podanym w nazwie danej serii produktów spożywczych.

Indywidualna ocena

Każdy przypadek dotyczący oznakowania produktu w zakresie informacji o pochodzeniu składnika podstawowego powinien być rozpatrywany indywidualnie, a pod uwagę powinny być brane wszystkie informacje dotyczące danego produktu w tym m.in.: specyfikacje, dokumenty normalizacyjne, okres występowania produktu na rynku oraz inne elementy oznakowania, np. grafika przedstawiająca flagę danego kraju.

Powyższe wyjaśnienia zostały opracowane we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Mają na celu pomóc wszystkim podmiotom łańcucha żywnościowego

w lepszym zrozumieniu i prawidłowym stosowaniu rozporządzenia. Niniejszy dokument nie posiada oficjalnego statusu prawnego. W razie sporu ostateczną interpretację prawa dokonują Sądy Administracyjne.